

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 739/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att införa ett räntetak för studielån

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 739/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna m.fl.:

Ämnar regeringen vidta åtgärder för att införa ett räntetak för studielån eller någon annan liknande mekanism för att minska ränterisken för studiegäldenärer?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt lagen om studiestöd (65/1994) består studiestödet av studiepenning och statsborgen för studielån. Studielån utgår från marknadsvillkor och är i allmänhet bundna till de tolv månadersreferensräntor som finns på marknaden. För närvarande är 12 månaders Euribor-räntan något över 3 procent och den vanliga marginalen som banker lägger till 0,5 procent. Den studerande och banken kommer överens om lånevillkor såsom räntor och återbetalningstider. En höjning av räntenivån kan till exempel innebära en ökning av ränteutgifterna med flera tusen euro för dem som fullt ut har utnyttjat lånet medan återbetalningstiden till exempel är 10 år.

Studiegäldenärers ekonomiska situation tryggas i det nuvarande systemet på flera sätt. För det första behöver man inte betala räntor under studietiden, eftersom de läggs till skuldkapitalet. Den studerande orsakas alltså inga ränteutgifter under studierna. Förfarandet undanröjer också risken för att studielånet skulle sägas upp mitt under studierna och bekostas av statens medel på grund av försummelse att betala ränta.

Faktorer som ökar studielånets säkerhet i dagens modell är också ränteunderstöd, studielånskompensation och befrielse från betalning av borgensansvarsskuld. Stigande räntor förutsätter en granskning av hur dessa element fungerar. Räntor på studielån för studiegäldenärer med låga inkomster kan för närvarande betalas som ränteunderstöd. Inkomstgränserna för ränteunderstödet bestäms enligt antalet barn som den studerande har vårdnaden om och justeras regelbundet på basis av förändringen i lönekoeficienten. Inkomstgränserna för ränteunderstödet kunde höjas för att allokera ränteunderstödet på ett mer omfattande sätt än för närvarande, till exempel till studiegäldenärer med inkomster som ligger

under medelinkomstnivån. Studielånskompensationen för dem som avlagt högskoleexamen tryggar för sin del låntagarens situation genom att i regel minska studieskulden i banken med omkring en tredjedel. Studielånskompensationen riktas till dem som avlagt examen inom utsatt tid och i villkoren för den har det också beaktats vissa livssituationer som kan försvåra uppnåendet av kravet på betalningstid för kompensationen. Det är också möjligt att förbättra täckningen studielånskompensationen. Till exempel har frågan om utvidgning av kompensationen till studiegäldenärer som avlagt yrkesexamen tagits upp.

Om en studiegäldenär försummar att återbetala skulden till banken, betalar Folkpensionsanstalten på basis av statsborgen lånet till banken. Studielåntagaren är dock skyldig att till Folkpensionsanstalten betala det belopp (*borgensfordran*) som på basis av statsborgen betalats till kreditinstitutet. Folkpensionsanstalten kan avtala om betalningsarrangemang för borgensfordran med studielåntagaren. Dessutom tryggar systemet situationen för de mest utsatta genom att studielåntagare har rätt till befrielse från betalning av borgensfordran och på den upplupen ränta på grund av låga inkomster och arbetsoförmåga. Det är också möjligt att utveckla metoder för befrielse från betalning av borgensansvarslån.

Studiestödets lånefokus och höjningen av räntenivån förutsätter också en bedömning av om ett räntetak eller annat ränteskydd ska tas i bruk utöver de redan befintliga elementen. Kostnaderna för ränteskydden i de olika modellerna påverkas på ett väsentligt sätt av hur mycket lånestocken ökar från den nuvarande nivån och hur länge låntagaren får skydd för sitt lån. Ränteskydd kan också antas minska de faktiska risker som en statlig borgen medför när räntorna stiger. Det är också möjligt att bankerna börjar erbjuda särskilda frivilliga ränteskydd som kan fogas till studielånen. Då skulle låntagaren antingen helt eller delvis stå för kostnaderna för skyddet. Syftet är att utreda olika alternativ för ränteskydd mer ingående. I samband med nästa regeringsprogram är det möjligt att ta ställning till en totalreform av lagstiftningen om studiestöd, i samband med vilken det också är möjligt att bedöma förutsättningarna för införandet av ett räntetak eller annat ränteskydd.

Helsingfors den 23 februari 2023

Forsknings- och kulturminister Petri Honkonen